

تائیدیه اعضای هیات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کلیم / آقای ایوب حسن میرزا تحت عنوان

را بطه یونان با هم صراحت، استایل و کتبی در اندیشه فلسفی با تصدیق سواد اعتباری

را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند .

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	عیب مرادعلی	دانشیار	
۲- استاد مشاور	مهرنگیز	استاد	
۳- استاد ناظر	مجتبی امیر	استاد	
۴- استاد ناظر	ابوالفضل مگدوری	ارتقا دهنده	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	// //		

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب دانشجوی رشته می‌باشم و در تاریخ ورودی سال تحصیلی مقطع دانشکده می‌شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:
تاریخ:

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته **علوم سیاسی** است که در سال ۱۳۹۰ در **دانشکده ادبیات و علوم انسانی** دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر عباس منوچهری، مشاوره جناب آقای دکتر ناصر نیکوبخت از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب **ایوب حسن پور** دانشجوی رشته **علوم سیاسی** مقطع **ارشد** تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: ایوب حسن پور

تاریخ و امضا: ۹۰/۱۰/۲۷

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم سیاسی

عنوان پایان نامه:

رابطه بین مفاهیم صداقت، اعتدال و تربیت در اندیشه سعدی با

نظریه "سرمایه اجتماعی"

نگارنده:

ایوب حسن پور

استاد راهنما:

دکتر عباس منوچهری

استاد مشاور:

دکتر ناصر نیکوبخت

دی ۱۳۹۰

تقدیم بہ:

پدرم کہ آموزگار علم و اخلاق من بود و راہ و چاہ زندگی را بہ من نشان داد.

مادرم کہ چراغ راہ زندگی بود و در امان پر مہرش پرورش یافتم

بانشکر از:

جناب آقای دکتر عباس منوچهری که لطف نمودند و راهنمایی پایان نامه ام را بر عهده گرفتند.

جناب آقای دکتر ناصر نیکو بخت که به بنده مشاوره دادند.

جناب آقای دکتر ابوالفضل شکوری که از راهنمایی های ایشان نیز بهره بردم.

چکیده

امروزه در کنار سرمایه‌های انسانی و اقتصادی، سرمایه دیگری به نام "سرمایه اجتماعی" نیز مورد توجه قرار گرفته است. "سرمایه اجتماعی"، یا بعد معنوی یک اجتماع، میراثی تاریخی است که از طریق تشویق افراد به "همکاری" و "مشارکت" در تعاملات اجتماعی، قادر است به حل میزان بیشتری از معضلات موجود در آن اجتماع، فائق آید و حرکت به سوی رشد و توسعه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی را امکان پذیر سازد. "سرمایه اجتماعی" از جمله نظریاتی است که در چند دهه اخیر توسط کسانی همچون: بورديو، کلمن، و پاتنام مطرح شده است. با وجود اینکه این نظریه به لحاظ تدوین نظری، جدید است، عناصر و مفاهیم تشکیل دهنده آن همواره از زمانهای دور مورد توجه اندیشمندان، ادبا، و صاحب نظران بوده است. آنچه را در "سرمایه اجتماعی" مطرح شده می توان در اخلاق سنتی هم دید. در اخلاق سنتی می توان مفاهیمی همچون، اعتماد، دوستی، فتوت، صداقت، جوانمردی، آزادگی، اعتدال، ایثار، تربیت، و... را دید که همانند سرمایه اجتماعی، باعث افزایش "اعتماد"، "همکاری"، "مشارکت" بین افراد و گروهها می شوند. سعدی به عنوان یکی از نمایندگان فکری در حوزه اخلاق سنتی، از جمله کسانی است که می توان در آثار وی مبانی و عناصر "سرمایه اجتماعی" را یافت. در این پژوهش مفاهیم صداقت، اعتدال و تربیت در اندیشه سعدی انتخاب شده و ارتباط آنها با "سرمایه اجتماعی" مورد بررسی قرار گرفته است، نتیجه این پژوهش تائید این فرضیه است که مولفه های نظریه "سرمایه اجتماعی"، در اخلاقیات سنتی، از جمله در آثار سعدی مورد تاکید بوده است.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، اخلاقیات، اندیشه سعدی، اعتدال، تربیت، صداقت

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل ۱: کلیات	۱
۱-۱- طرح مسئله	۲
۲-۱- سوال	۳
۳-۱- فرضیه	۳
۴-۱- اهداف تحقیق	۳
۵-۱- روش انجام تحقیق:	۴
۶-۱- نقطه تمرکز	۵
۷-۱- اختصارات	۶
۸-۱- پیشینه تحقیق	۶
۱-۸-۱- سرمایه اجتماعی	۶
۲-۸-۱- اندیشه سعدی	۱۰
جمع بندی	۱۵
فصل ۲: مبانی و چارچوب نظری	۱۶
مقدمه	۱۷
۱-۲- بخش اول: سرمایه اجتماعی	۱۷
۱-۱-۲- تعریف سرمایه اجتماعی	۱۷
۲-۱-۲- نظریه پردازان اصلی سرمایه اجتماعی	۲۱
۱-۲-۱-۲- پیر بوردیو	۲۱
۲-۲-۱-۲- جیمز کلن	۲۴
۳-۲-۱-۲- رابرت پاتنام	۲۷
۴-۲-۱-۲- فوکویاما	۲۹
۵-۲-۱-۲- نان لین	۳۲
۳-۱-۲- اهمیت سرمایه اجتماعی	۳۴
۴-۱-۲- مزایای سرمایه اجتماعی	۳۷
۵-۱-۲- معایب سرمایه اجتماعی	۳۸
۶-۱-۲- منابع سرمایه اجتماعی	۴۰
نتیجه گیری بخش اول	۴۲
۲-۲- بخش دوم: اخلاق	۴۲
۱-۲-۲- تعریف اخلاق	۴۲
۲-۲-۲- اهمیت اخلاق	۴۴

- ۴۵..... تفاوت علم اخلاق و فلسفه اخلاق ۳-۲-۲
- ۴۶..... علم اخلاق ۱-۳-۲-۲
- ۴۶..... فلسفه اخلاق ۲-۳-۲-۲
- ۴۸..... طبقه بندی بحث اخلاق ۴-۲-۲
- ۴۸..... اخلاق توصیفی ۱-۴-۲-۲
- ۴۸..... اخلاق هنجاری یا دستوری ۲-۴-۲-۲
- ۴۹..... اخلاق نظری ۳-۴-۲-۲
- ۵۱..... نظریه های اخلاق ۵-۲-۲
- ۵۲..... نتیجه گیری بخش دوم
- ۵۳..... بخش سوم: اخلاق در اندیشه سعدی
- ۵۳..... سیر تاریخی مبحث اخلاق در ایران ۱-۳-۲
- ۵۴..... نوع اول: اندرزنامه های کهن ۱-۱-۳-۲
- ۵۴..... نوع دوم: متن در متن (کوشش در راه طبقه بندی متون) ۲-۱-۳-۲
- ۵۵..... نوع سوم: رساله های اخلاقی که به شیوه سنتی نوشته شده اند ۳-۱-۳-۲
- ۵۶..... نوع چهارم: نصیحت الملوک ۴-۱-۳-۲
- ۵۷..... اخلاقیات مبتنی بر اصول ۵-۱-۳-۲
- ۵۷..... زندگینامه سعدی ۲-۳-۲
- ۶۰..... آثار سعدی (معرفی) ۳-۳-۲
- ۶۰..... بوستان ۱-۳-۳-۲
- ۶۲..... گلستان ۲-۳-۳-۲
- ۶۳..... نصیحت الملوک ۳-۳-۳-۲
- ۶۴..... دیگر آثار سعدی: ۴-۳-۳-۲
- ۶۵..... شعر بنی آدم
- ۶۶..... اوضاع اجتماعی و سیاسی دوران سعدی ۴-۳-۲
- ۶۷..... بازتاب مسائل سیاسی و اجتماعی در آثار سعدی ۵-۳-۲
- ۷۰..... رویکرد سعدی نسبت به مسائل و مشکلات زمانه خود ۶-۳-۲
- ۷۲..... اخلاق در اندیشه سعدی ۷-۳-۲
- ۷۴..... دوستی و آداب آن ۱-۷-۳-۲
- ۷۶..... عدالت و دادگری ۲-۷-۳-۲
- ۷۷..... همدردی با هممنوع ۳-۷-۳-۲
- ۷۸..... پاکدامنی و پارسایی ۴-۷-۳-۲
- ۷۹..... جمع بندی و نتیجه گیری کلی فصل
- فصل ۳: تضمینات و کارویژه های عناصر سرمایه اجتماعی و مفاهیم اخلاقی اعتدال، تربیت، صداقت.. ۸۱

مقدمه	۸۲
۳-۱- بخش اول: عناصر سرمایه‌اجتماعی و کارویژه هایشان	۸۲
۳-۱-۱- اعتماد و کارویژه های آن	۸۳
۳-۱-۲- انسجام اجتماعی و کارویژه های آن	۸۵
۳-۱-۳- مشارکت اجتماعی و کارویژه های آن	۸۸
۳-۱-۴- آگاهی و کارویژه های آن	۸۹
نتیجه گیری بخش اول	۹۰
۳-۲- بخش دوم: مفاهیم اخلاقی اعتدال، تربیت و صداقت و آثارشان	۹۰
۳-۲-۱- اعتدال و آثار آن	۹۱
۳-۲-۲- تربیت و آثار آن	۹۵
۳-۲-۳- صداقت و آثار آن	۹۸
نتیجه گیری بخش دوم	۱۰۲
۳-۳- بخش سوم: مفاهیم اخلاقی اعتدال، تربیت و صداقت در اندیشه سعدی	۱۰۳
۳-۳-۱- اعتدال در اندیشه سعدی	۱۰۳
۳-۳-۲- تربیت در اندیشه سعدی	۱۰۷
۳-۳-۳- صداقت در اندیشه سعدی	۱۱۲
نتیجه گیری بخش سوم	۱۱۷
جمع بندی و نتیجه گیری کلی فصل	۱۱۷
فصل ۴: جمع بندی و نتیجه گیری نهایی	۱۱۹
جمع بندی	۱۲۰
نتیجه گیری	۱۲۲
راهکار	۱۲۵
کتاب:	۱۲۷
مقاله:	۱۳۱
پایان نامه:	۱۳۳

فصل ۱: کلیات

۱-۱- طرح مسئله

امروزه در کنار سرمایه‌های انسانی و اقتصادی، سرمایه دیگری به نام سرمایه اجتماعی نیز مورد توجه قرار گرفته است. سرمایه اجتماعی، یا بعد معنوی یک اجتماع، میراثی تاریخی است که از طریق تشویق افراد به "همکاری" و "مشارکت" در تعاملات اجتماعی، قادر است به حل میزان بیشتری از معضلات موجود در آن اجتماع، فائق آید و حرکت به سوی رشد و توسعه شتابان اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ... را امکان پذیر سازد. نظریه سرمایه اجتماعی در چند دهه اخیر به عنوان یکی از مهم ترین مباحث در میان اندیشمندان شاخه های مختلف علوم اجتماعی و انسانی مطرح شده است. در واقع، سرمایه اجتماعی را می توان در کنار سرمایه های اقتصادی و انسانی، بخشی از ثروت ملی به حساب آورد که بستر مناسبی برای بهره برداری از سرمایه انسانی و فیزیکی (مادی) و راهی برای نیل به موفقیت قلمداد می شود. بدون سرمایه اجتماعی، هیچ اجتماعی به هیچ سرمایه ای نمی رسد، به طوری که بسیاری از گروه ها، سازمان ها و جوامع انسانی، بدون سرمایه اقتصادی و صرفا با تکیه بر سرمایه انسانی و اجتماعی توانسته اند به موفقیت دست یابند، اما هیچ مجموعه انسانی، بدون سرمایه اجتماعی نمی تواند اقدامات مفید و هدفمندی انجام دهد. از سوی دیگر، سرمایه اجتماعی، به زندگی فرد، معنی و مفهوم می بخشد و زندگی را ساده تر و لذت بخش تر می کند. پس به طور کلی می توان گفت: هر چه سرمایه اجتماعی ملتی بیشتر باشد، آن ملت، خوشبخت تر و ثروتمندتر خواهد بود.

آنچه را در سرمایه اجتماعی مطرح شده می توان در اخلاق سنتی هم دید. در اخلاق سنتی می توان مفاهیمی همچون، اعتماد، دوستی، فتوت، صداقت، جوانمردی، آزادگی، اعتدال، ایثار، تربیت، و... را دید که باعث افزایش "اعتماد"، "همکاری"، "مشارکت" و... بین افراد و گروهها می شوند. برای درک رابطه بین اخلاق سنتی و نظریه سرمایه اجتماعی، با مراجعه به اندیشه یکی از متفکران قرن

هفتم هجری(سعدی) به عنوان یکی از نمایندگان فکری اخلاق سنتی، رجوع کرده و مفاهیم اعتدال، تربیت و صداقت را انتخاب و تحلیل کرده‌ایم. لذا این سوال پیش می‌آید که:

۱-۲- سوال

چه نسبتی بین مفاهیم "صداقت" ، "اعتدال" و "تربیت" در اندیشه سیاسی سعدی با نظریه "سرمایه‌اجتماعی" وجود دارد؟

۱-۳- فرضیه

"صداقت" ، "اعتدال" و "تربیت" به عنوان مقولات محوری در اندیشه سعدی از جمله مفاهیمی هستند که همان کارویژه "سرمایه‌اجتماعی" را در عصر جدید ایفا می‌کنند.

سرمایه‌اجتماعی دارای عناصری همچون اعتماد، مشارکت، انسجام و آگاهی است، که هر یک از این عناصر دارای آثار و کارویژه‌هایی در جامعه می‌باشند. مفاهیم اخلاقی صداقت، اعتدال و تربیت نیز دارای آثاری در جامعه هستند. چنین به نظر می‌رسد آثاری که عناصر سرمایه‌اجتماعی در جامعه ایجاد می‌کنند همان آثار مفاهیم اخلاقی صداقت، اعتدال و تربیت در جامعه هستند.

۱-۴- اهداف تحقیق

برای اینکه بتوان جوامع را شناخت باید به اندیشه‌ها و نوشته‌های اندیشمندان، متفکران، شاعران، و..... در آن جامعه رجوع کرده و دید که آنها چگونه جوامع خود را ترسیم کرده‌اند. و این یکی از راههایی است که می‌توان فهمید این جوامع چگونه در مورد مسائل و مشکلات زمانه‌شان اندیشیده‌اند، و برای حل این مشکلات چه راه‌حلهایی ارائه نموده‌اند. به همین منظور در اینجا برای فهم درست مفاهیم اخلاقی در ایران قرن هفتم هجری و ارتباط آن با "سرمایه‌اجتماعی" به اندیشه یکی از متفکران و نمایندگان فکری آن دوره رجوع شده و ارتباط این دو مقوله در اندیشه وی مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. به عبارت دیگر این پژوهش به دنبال نقد و بررسی مقوله اخلاق و عناصر موجود در آن در اندیشه سعدی و ارتباط آن با "سرمایه‌اجتماعی" است.

پیشرفت انسانها در طول زمان حاصل تجربه قرن‌ها زندگی انسانهایی بوده است که پشت سر هم و نسل به نسل تجربه‌ها اندوخته و به نسل بعد از خود منتقل کرده‌اند. یکی دیگر از اهداف این پژوهش این است که با بررسی این مقولات در اندیشه سعدی و ارتباط آنها با نظریه "سرمایه‌اجتماعی" برای مردم امروز از تجربه آنها جهت پیشرفت و بهبود اوضاع استفاده شود.

۱-۵- روش انجام تحقیق:

روش تحقیق در این پژوهش تحلیلی- توصیفی؛ تکیه بر تحلیل محتواست و شیوه گردآوری مطالب اسنادی و کتابخانه‌ای است. روش تحلیل محتوا روشی است که، می‌تواند به طور معکوس موجبات شناخت اندیشه و سبک یک نویسنده یا شاعر را فراهم سازد از طریق تحلیل محتوا نه تنها می‌توان به توصیف رسید و بعد از آن به تحلیل علیت دست یافت بلکه موجبات فهم درون و همدلی ایجاد احساس مشترک را فراهم ساخت (ساروخانی، ۱۳۷۷؛ ۲۳۸). از نگاه دورژه روش تحلیل محتوا، روش طبقه بندی عنصرهای متن مورد تحلیل، در مقوله‌های از پیش تعیین شده است. در یک متن می‌توان عنصرهای گوناگون (کلمه‌ها، جمله‌ها، پاراگرافها) را انتخاب کرد، سپس هر یک از این عناصر را با استفاده از این روش، تحلیل نمود. (دوروزه، ۱۳۷۵؛ ۲۰۰) ریمون کیوی تحلیل محتوا را روشی می‌داند که می‌توان آن را درباره انواع گوناگون پیامهای مندرج در آثار ادبی، مقاله‌های روزنامه، اسناد رسمی، خطابه‌ها، اعلامیه سیاسی، گزارش‌های اجتماعات، برنامه‌های شنیداری و دیداری و گزارش مصاحبه‌های نیمه رهنمودی به کار بست. با توجه به توضیحاتی که داده شد، این پژوهش مفاهیم صداقت، اعتدال، و تربیت را انتخاب نموده و با استفاده از روش تحلیل محتوا می‌خواهد این مفاهیم را در اندیشه سعدی واکاوی کرده و ارتباط آنها را با نظریه سرمایه‌اجتماعی مورد بحث و بررسی قرار دهد.

۱-۶- نقطه تمرکز

نقطه تمرکز در پژوهش حاضر بحث در باب رابطه بین مفاهیم اخلاقی اعتدال، تربیت و صداقت در اندیشه سعدی با سرمایه‌اجتماعی است. برای رسیدن به این هدف پژوهش حاضر این‌گونه پیش می‌رود.

بعد از فصل اول که به چارچوب کلی پژوهش پرداخته و کارهای انجام شده در این زمینه را مشخص می‌نماید، فصل دوم به مبانی و چارچوب نظری پژوهش می‌پردازد. این فصل شامل سه بخش است. در بخش اول به بحث راجع به اینکه سرمایه‌اجتماعی چیست؟ نظریه پردازان آن چه کسانی هستند؟ اهمیت، مزایا، معایب، منابع سرمایه‌اجتماعی و... کدامند، پرداخته می‌شود. در بخش دوم، به بحث راجع به اخلاق به طور کلی، (اینکه اخلاق چیست؟ علم اخلاق با فلسفه‌اخلاق چه تفاوتی دارد؟ انواع اخلاق و نظریه های اخلاق کدامند؟ و...) می‌پردازد. و در بخش سوم به بحث اخلاق در اندیشه سعدی پرداخته است. این بخش بعد از اشاره به زندگینامه و آثار سعدی به بحث اخلاق در اندیشه وی می‌پردازد. فصل سوم، (برای آنکه بتواند رابطه بین مفاهیم اخلاقی مطرح شده در اندیشه سعدی با سرمایه‌اجتماعی را نشان دهد)، به سه بخش تقسیم می‌شود. بخش اول به عناصر سرمایه‌اجتماعی پرداخته و آثار و کارویژه‌هایی که این عناصر دارند را ذکر می‌نماید. بخش دوم به مفاهیم اخلاقی اعتدال، تربیت و صداقت توجه نموده و آثاری را که هر یک از این مفاهیم در جامعه بر جای می‌گذارند مشخص می‌نماید. و در بخش سوم، همین مفاهیم را در اندیشه سعدی مورد بررسی قرار می‌دهد. رابطه ای که بین این مفاهیم در اندیشه سعدی با عناصر سرمایه‌اجتماعی برقرار است جوابی است که این پژوهش به دنبال آن است و در فصل چهارم به عنوان فصل نهایی به آن پاسخ می‌دهد. فصل چهارم به عنوان فصل نهایی به سوال اصلی پژوهش جواب می‌دهد. در واقع این فصل حاصل دستاوردهای پژوهش را بیان نموده، و فرضیه مطرح شده در فصل اول را به آزمون می‌گذارد.

۷-۱- اختصارات

ارجاعات داخل متن در حد نام خانوادگی نویسنده، سال نشر و شماره صفحه کتاب است که در پایان پژوهش مشخصات کامل هر منبع در بخش فهرست منابع آمده است.

۸-۱- پیشینه تحقیق

در موضوع نظریه سرمایه‌اجتماعی با اندیشه سعدی تا به حال کتاب یا مقاله خاصی نوشته نشده است. اما در باب هر یک از آنها (اندیشه سعدی و سرمایه‌اجتماعی) به صورت مجزا، تحقیقاتی که بیش گسترده‌ای صورت گرفته است که در ذیل به برخی از آنها اشاره خواهیم نمود.

۱-۸-۱- سرمایه‌اجتماعی

درباره سرمایه‌اجتماعی آثار و نوشته‌های زیادی چاپ و نشر شده است در زیر به بخشی از مهمترین آثار اشاره می‌شود.

کتاب «سرمایه‌اجتماعی» تالیف: جان فیلد ترجمه: جلال متقی

از جمله آثاری که در زمینه سرمایه‌اجتماعی نوشته شده است کتاب سرمایه‌اجتماعی جان فیلد می‌باشد این کتاب ابتدا مفهوم سرمایه‌اجتماعی را واکاوی کرده و چگونگی شکل‌گیری آن را در سده بیستم دنبال می‌کند. سپس به نظریات بوردیو، کلمن و پاتنام در رابطه با سرمایه‌اجتماعی می‌پردازد و در آخر هم پس از تاکید بر نقش دولتها بر سرمایه‌اجتماعی به آن (سرمایه‌اجتماعی) به عنوان ابزاری برای سیاستگذاری می‌نگرد. موضوع کتاب در قالب بحث‌های نظری گسترده در علوم اجتماعی ارائه شده و در طول کتاب با مثال‌های اطلاعاتی و مرتبط به نمایش درآمده است.

کتاب «سرمایه‌اجتماعی: مفاهیم، نظریه‌ها و کاربردها» تالیف: مهدی الوانی و علیرضا

شیروانی

این اثر از جمله آثاری است که به گونه‌ای جامع و فراگیر شکل‌گیری و تکامل مفهوم سازی سرمایه‌اجتماعی و نظریه پردازی‌های آن را در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی بیان می‌کند. مولفان

کتاب بخشی از کارشان را به ارتباط سرمایه‌اجتماعی و دولت اختصاص داده و نقش سیاست‌گذاریهی دولتی را در ایجاد و زوال سرمایه‌اجتماعی مورد بررسی قرار داده‌اند.

کتاب «سرمایه‌اجتماعی: مفهوم سازی، سنجش و دلالت های سیاست گذاری» تألیف: محمود

شارع پور

این اثر ابتدا تاریخچه مفهومی سرمایه‌اجتماعی را بررسی می‌کند. نویسنده به این نکته اشاره می‌کند که برخی از محققان ریشه مفهومی سرمایه‌اجتماعی را به آثار وبر، دورکیم، و زیمیل برمی‌گردانند. نویسنده معتقد است آنچه سرمایه‌اجتماعی را در امر سیاسی وارد نموده بحث جامعه مدنی است. او (نویسنده) پس از شرح و توضیح انواع و ریشه های سرمایه‌اجتماعی در آخر کتاب به نقش دولت در سرمایه‌اجتماعی می‌پردازد. این کتاب در مجموع ادبیات جامعی را در خود جمع نموده است.

کتاب «سرمایه‌اجتماعی و تاثیر آن بر سیاست‌گذاری عمومی» ترجمه: مرتضی نصیری

اثر حاضر ترجمه یکی از آثار علمی در حوزه سرمایه‌اجتماعی است که گام‌های آغازینی را برای پیمودن یک مسیر پژوهشی نوید می‌دهد. این کتاب با زبانی ساده و گویا درصدد توضیح مفهوم سرمایه‌اجتماعی است. این اثر از دو جهت، شاخص و دارای اهمیت است؛ از یک سو به زبانی ساده نوشته شده است و از سوی دیگر تحلیل سرمایه‌اجتماعی را در عمل و تجربه نشان می‌دهد.

کتاب «سرمایه اجتماعی: اعتماد، دموکراسی و توسعه» تألیف: کیان تاجبخش

این اثر توسط آقایان افشین خاکباز و حسن پویان ترجمه شده است. در آن به جمع آوری مقالات معتبر حیطه سرمایه‌اجتماعی پرداخته شده و به گردآوری آثار مهم از نظریه‌پردازان برجسته‌ی سرمایه‌اجتماعی همچون بوردیو، وولکاک، پاتنام و کلمن توجه شده است. این اثر یک مرجع مهم در رابطه با نظریه سرمایه‌اجتماعی می‌باشد. این مجموعه در بردارنده ۱۹ مقاله است که در موضوع "اعتماد"، "دموکراسی" و "توسعه" با نگاه ویژه به مقوله سرمایه اجتماعی به کوشش آقای کیان تاجبخش گرد آوری، ترجمه و یا تألیف شده‌اند. تاجبخش در مقدمه اثر اظهار می‌دارد،

«این اثر با هدف ارائه یک متن تخصصی-کمکی در موضوع سرمایه اجتماعی برای اساتید، دانشجویان و محققان فارسی زبان تهیه شده است و در کنار کتاب اصلی پاتنام می‌تواند منبعی مرجع و کامل برای ورود به حوزه مطالعاتی سرمایه اجتماعی ارزیابی شود.» (تاجبخش، ۱۳۸۴؛ مقدمه)

مقالات نوزده‌گانه کتاب در چهار بخش تنظیم شده‌اند و سعی شده ضمن آشنایی با مفهوم و نظریه‌های سرمایه اجتماعی، روش سنجش سرمایه اجتماعی، انتقادات و کاربردهای آن برای خواننده بیان شود. در مجموع، کتاب حاضر به عنوان یک اثر درخور توجه در بحث از سرمایه اجتماعی مطرح است که در طرح ایده بومی این مفهوم می‌توان، و باید، به آن توجه داشت.

کتاب «مبانی مفهومی سرمایه اجتماعی» ترجمه: محمد مهدی شجاعی و همکاران

در مجموعه حاضر مقالاتی تحت این عناوین گردآوری شده‌اند: «سرمایه اجتماعی چیست؟/ گرام هابز»، «دیدگاه‌های نظری در باب سرمایه اجتماعی/ توماس اف. براون»، «سرمایه اجتماعی: حلق گمشده! / کریستان گروتارت»، «مفهوم سرمایه اجتماعی؛ مروری نقادانه/ سوفی پونتیو»، «ماهیت و توزیع سرمایه اجتماعی/ وندی استون و جودی هیوز» و «مفهومی سازی سرمایه اجتماعی در بین جوانان/ نیکول جی. شافر و مک دانیل». این مجموعه:

«با هدف تدوین متون علمی در راستای پرداختن به مبانی نظری و ابعاد تعریف، مفهوم سازی، سنجش و بررسی‌های تجربی مفهوم سرمایه اجتماعی ارائه شده که در ضمن آن، روابط این مفهوم با مفاهیمی همچون اعتماد، مشارکت مدنی و اجتماعی، دموکراسی، همکاری و همچنین شبکه‌ها نیز سنجیده می‌شود» (شجاعی، ۱۳۸۷؛ ۱).

تلاش این مجموعه، بر این بوده تا آثار علمی و معتبری ارائه نماید. در این راستا مقالات مورد استفاده با توجه به دو عامل اصلی گزینش و انتخاب شدند که ضمن دربرداشتن چارچوب نظریات اصلی سرمایه اجتماعی و انعکاس نظریات و آراء پدران نئو کلاسیک آن (بورديو، کلمن و پاتنام)؛ از تنوع در

موضوعات نیز برخوردار بوده و بتوانند نمایی کلی از مبحث مورد نظر را ارائه کرده و در مجموع نیز پیوستگی مفهومی و روال منطقی مباحث نیز حفظ شود.

کتاب «اعتماد و سرمایه اجتماعی» تالیف: فران تونکیس

این مجموعه شامل مقالاتی از صاحب نظران مشهور در زمینه سرمایه اجتماعی راجع به مقوله اعتماد و رابطه آن با سرمایه اجتماعی، جامعه مدنی و ... است. همچنان که کتاب نیز به این نکته اشاره دارد، مقالات کتاب حاضر در جستجوی خاستگاه‌های سرمایه اجتماعی، مفهوم اعتماد را در متن جامعه و شکل‌های اجتماعی به چالش می‌کشد و ضمن ارائه تعریفی واقعی‌تر از جامعه که در آن مفاهیم اعتماد و سرمایه اجتماعی محمل ظهور و بالش بیشتری داشته باشند، سایر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی را به بحث می‌کشد. این مجموعه دو سوال دشوار و بسیار مهم را پیش روی خواننده می‌نهد:

«جوامع دارای مدنیت چگونه خلق می‌شوند؟ و ما چگونه اعتماد را ایجاد می‌کنیم؟ و در

پاسخ با آن دو پرسش بنیادین، موضوعاتی از این دست مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد:

شهر و شهروندی، سازمان‌های داوطلبانه، انجمن‌های اعتقادی، روابط اقتصادی، رفاه و دولت،

موضوعات زیست محیطی، و امور خیریه و نوع دوستی.» (تونکیس، ۱۳۸۷، هشت)

این مجموعه به این نکته اشاره دارد که، دین و مذهب می‌توانند یکی از پیوندهای عمیق اعتماد و سرمایه اجتماعی را در جوامع انسانی بنا نهد در جامعه دینی‌ای که ما زندگی می‌کنیم، اگر پذیرفته باشیم که چنین مفاهیمی می‌تواند در زندگی جمعی مان اثرگذار و کارآمد باشد، تقویت اعتماد و تأسیس روابط مبتنی بر سرمایه اجتماعی نیازمند پژوهش و بررسی‌های علمی در این حوزه است. شناخت مقصد و احاطه علمی بر آن سرآغاز یک تحول است. بنابراین داشتن جامعه‌ای که در آن روابط انسانی براساس معیاری چون اعتماد باشد، نیازمند یک تحول است. اما خود این تحول، نیازمند آن است که همه جانبه و ممتد باشد.